

MAGYAR VIDÉK.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ

ÉS

TÁRSADALMI KÖZLÖNY

Előfizetési feltételek:

Egy évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egy szám ára 10 kr.

A lap kiadóhivatala Nobel Armin könyvkereskedésében van, hová az előfizetéseket küldendők, s minden egyéb közlemény is csak oda czimezendő.

Hirdetések

négyszet centimetryri tér szerint számítatnak. — Egyszeri beiktatás ára minden négyszet centimetryriért I krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetőknek kedvezményben részesülnek.

Nyílt tér petitsoronként 10 kral számítatfik.

Megjelenik: minden Szombaton.

Országos iparkiadítás Bpsten.

A trónörökös és neje ő Fenségeinek látogatása rövid időre háttérbe szorította a fővárosban azon ügyet, mely közelebbi napirendre jutásával nagy mérvben fölkellette a közérdeklődést. Ez a Budapest 1883. évben rendezendő nagyszabású országos kiállítás terve, melyre nézve városunk országgyűlési képviselőjét illeti meg a kezdeményezés és az összes szervezésre kiterjedő beható előtanulmányok érdeme. Ráth Károly ur ugyanis egy több nyomtatott ív terjedelmű emlékiratban kifejtett mindazon irányelveket, melyek a bpesti köztársaltnál szem előtt tartandók lesznek s egyszerűs mind érdekes összehasonlító történeti visszaillesztásban közgazdasági és iparpolitikai szempontból ismerteti úgy a világkiállítások, mint az eddigi magyarországi kiállítások általános szervezetét és eredményét. Különös érdekekkel bír az 1842. első magyar iparműkiállítás tisztesebb ismertetése Kossuth Lajosnak, az iparegyesület akkori aligazgatójának bámulatos szakavatottsággal irt kiállítási jelentése nyomán.

A budapesti kiállítás összehasonlíthatlanul nagyobbszerű lesz, mint a szegedi vagy a székesfehérvári; huszonöt holdnyi területet vesznek a főcsarnok és a különféle pavilonok igénybe, és csupán az ideiglenes építkezések költségei egy negyed millió forint vannak előirányozva, az egész kiállítási budget pedig jóval felül mulja a fél millió forintot. A kiállítás védnökeiül Rndolf trónörökös és József főherczeg ő Fenségei fognak felkértni; a fővezetés pedig a kezdeményező orsz. iparegyesület részéről gróf Zichy Jenő és Ráth Károly urak kezében leend. Örvendünk, hogy az előmunkálatoknál városunknak

egy kiváló szakférfia, Voyta Adolf műépítész ur közreműködése is igénybe vétetett, kiknek az emlékirathoz csatolt tervrajzai általános elismerésben részesülnek.

Lapunk azon kedvező helyzetben lesz, hogy közvetlen információt nyomán fogja a szervezési munkálatokat t. olvasóinkkal időről időre megismertethetni. Ez alkalommal Ráth Károly ur emlékiratából közöljük az előzményekre nézve nagyérdékű áttekintést nyújtó következő kivonatot:

Ha azon szerény eszközöket tekintjük, melyek az 1876. és 1879-ki országos kiállítások rendezésénél rendelkezésre állottak; ha tekintetbe vesszük azt, hogy mindkét esetben nemcsak a kezdeményezés indult ki magánkörülből, hanem a vállalat keresztülvitelének roppant nehézségeivel szemben a társadalmi tényezőkön kívül mindvégig nem volt mire támaszkodni; hogy szemben a Bécsben és Párisban kiadott szászerekkel, a kezdeményezők lelkes ügybuzgalmának és fáradsatlanságának hivatalos támogatása csupán 2—2000 frtnyi silány államségülből és hangzatos hivatalos megnyitó díkeziozásokból állott: akkor lehetetlen teljes szívvel nem osztozkodni azon elismerésben, melyet a nemzeti közvélemény a kezdeményezők és főszereplők, de különösen a székesfehérvári kiállítás megteremtője irányában oly pazarul nyilvánított.

Az összehasonlító csoportosításokból kitűnik, hogy míg Székesfehérvárott a nyerstermelés különböző ágai közel kétszer annyi, a tanügyi, műszaki és művészeti branche-ok pedig közel ötször annyi kiállítóval voltak képviselve, mint Szegeden, addig a tulajdonképeni iparkiadításokat illetőleg csak 110 kiállítóval haladta meg Székesfehérvár, Szegedet. S az arról tanusodik, hogy 1879-ben az ország több más vidékeinek ipari viszonyaival ismerkedhettünk meg, de hazai iparunk fejlettségi fokának teljesebb képét, mint 1876-ban, alig nyerhettük. Hisz természetesen is, hogy Székesfehérvárt a dunántúli kiállítás ép úgy praedominálták, mint Szegeden az alföldi vi-

dékeiből valók; s míg pl. 1879-ben Aradról, Brásóból, Kolozsvárról, Losonezról, Maros-Vásárhelyi stb. vett részt aránytalanul több kiállító, addig 1876-ban jóval nagyobb volt a miskolci, nagy-szebe soproni, temesvári, újvidéki stb. kiállítóik száma.

Az összes csoportokban 1879-ben Baja csup 4, Kassa 9, M.-Sziget 3, Pancsova 4, Szabadka Szatmár 5, Temesvár 5, Ungvár 5, Zala-Egersz 1, Zombor 1 kiállítóval volt képviselve; 4 megyéből egyetlen egy kiállító sem, 22 megyéből tíz fő kevesebb kiállító jelentkezett. Ha tehát jelentéke ipartűz városok részvétele ennyire eltűnőleg cseké volt, és ha majdnem fele az összes megyéknek ipart egyáltalában be nem mutatta, akkor csakis ar lehet következtetnünk, hogy semmiféle ügybuzgóság semmiféle társadalmi mozgalom nem képes egy déki városban oly kiállítást létrehozni, mely teljesség tekintetében mérkőzhetnék az oly országos jlegű kiállításokkal, a minők most mindenütt oly sűrűn felváltják a nemzetközi sarceknét rettegott nemzetközi tárlatokat.

Ha szükségképen úgy vidékenként, mint iparáguként csak hűgatosan lehetett eddigi kiállításoknak hazai iparunk intensív és extensív fejlettségi fokát feltüntetni, nem kevésbé hiányoztak az elégszeres szellemi tényezők és anyagi eszközök az egy szervezés és rendezés körüli szigorú rendszeressé tekintetében is. Szegeden egysíkolepület tanterem Székesfehérvárt egy méntelep istálló és színei állottak a rendezők rendelkezésére; ott is itt is a helyszín való előmunkálatokra nem marad annyi hi mint a mennyi hónap is alig lett volna elégsége hogy rendszer lehessen a helybeosztásban és egé külső rendezésben. Szükségképen hiányozni kellett láncolatosságának és áttekinthetőségének a legtelj csoportnál, el is tekintve attól, hogy maga a szabályzati csoportbeosztás az ily kiállítások legfőbb czját, iparunk versenyképességi viszonyainak rendszer tömör keretekben való feltüntetését kellőleg figyembe nem vette, hanem e helyett, hol a nyers témék hol a felgyártmányok, hol szorosan tudomnyos, közművelődési vagy képművészeti tárgyak költettek a tulajdonképeni iparcikké beosztva.

Minek örülünk?

Örülünk a tavasznak, mely egy kifejlett életet hoz a természetnek ajándékul, megújítva az öszminőség uralkodó korszakát, elzive az öbrédés áldító erejével a pihenés s megújnygvas korszakát — a telet. Minden új életre kél, mindenütt meglátszik tündéri és bűvészei ereje, ama ifjú erő, mely az agg és korhatd tölgyet, melynek kopasz ágai merően bámulták anyai hideg éjjelen keresztül az eget fénylen előzőnlő csillagainak myriádjait és ezeknek óbrét, — a holdat fanyaru moslygásával, melyek sóhajta bár, de mégis hallgatva túrték anyai napokon át a természetnek ama kegyetlen végzetét, mely majdnem lételeket veszélyeztetet, melyek már kétkedni kezdnek a természet jóságában, ismét ifjúvá lenni kényserzifri. Szibaddt izomszájai újra meglevendenek és ujult erővel készű magának ismét virággal szűtt ruhát, kaczer hőlyként, változatos színben. A rozs, árpa, buza kiszabadulva szűk börtönéből, büszkén emelik fel fejeiket, mintha tudomásuk lenne a felől, hogy az emberiség fentartásához mennyivel járulnak; u intha tudomásuk lenne arról, hogy megszerzésükért mennyit izzad, fárads ember, állat, mintha tudomásuk lenne, hogy ők a szegénység Laresei. A virágok elvetik maguktól fonyadt tagrészeit s a tavasz éltető levegőjében új életre virulnak és mintha éreznék, hogy éltükért, melyet nekik Euphrusine aján-dékozott, hálával tartoznak, vetélkedve törekcsnek

szépségűk által királynéjuk ruháját díszíteni. Minden örül, minden új életre virrad jöttödön, minden dcsőiti szépségetet kivétel nélkül! Minden, minden ma az élet szikrájának hama egyezzen ki nem alud igyekszik kiszabadulni bilincseiből, hogy új élet kelve, egy szebb világot —, téged szemlélhessen, me nem mar, nem tég, nem zűz, hanem mosolygón ad meg mindenkinek azt, mi neki legdrágább és leghasznosabb.

En is örülök, de még jobban örülnék, ha én fiamat —, kedves hazámat újra virágoztatná Nem elégled meg még szenvedéseit?! Vagy örökös télre kárhoztatad? Nem látod végvonaglásait! Oh, hiszen nem remeg a haláltól! Mert átviharozta rajta a balsors ezeréves szeszélyei, átzngtak hogyet mindent felforgatót orkánok; megismerkedett már csapások és szenvedések minden fokozatával; küzdő óriási erővel s ha ezerszer elbukott, ezerszer ke fel újra; daczolt a sors haragával, daczolt az egé világgal, daczolt, a mindent leigázni akaró ember zsarnoksággal, daczolt önmagával, a titánok harezit vitta meg százezerszer, oh nem fél a haláltól, ez azt röstelli, hogy miután ennyire mogerősült s meg edződött, nyomorult férgek áldozatává legyen!

Oh ne engedd ezt! küldj dögvészt a nyomorult férgekre és virultasd újra hazámat, miként vult azelőtt, miként virulsz most magad!!

T á r c z a.

Románca.

A faluban búsan harangoznak,
Temetőbe zöld koporsót hoznak;
Ifju leány van a koporsóba,
Kisérők az örök nyugalomra.

A koporsó után apja, anyja
Busan halad, könyeket hullatva,
S feljajdul az anya fájdalomába,
Oh hisz ő volt egyetlen leánya!

„En Istenem, kegyelmes Istenem!
Mit vétettem, hogy így büntesz engem?!
Mondtam, apa ne erőlted — látod
Sirba vitted egyetlen leányod!”

„Mért nem adtad annak, ki szerette?
Miert nézted gazdag vagy szegény-e?
Most is volna, most is éine lányom.
S nem volna ily boldogtalanságom!”

Leteszik a csendes temetőbe,
Rezó köny gyűl mindnyájók szemébe,
Ifju lányok mondogatják sirva:
„A szerelem vitte őt a sirba.”

Vende Ernő.

Német

A kiállítások az utolsó perczban való be-
kezése miatt, maga a katalogus oly későn jelen-
tetett csak meg, a midőn már a látogatók nagy kon-
tingense rég megfordult a fővárossal szomszédos
Alba-Regiában, és ez is nem utolsó sorban járult
hozza, hogy mindvégig leginkább a látványosság
mozzanatok nyomultak előtérbe.

Pedig a magyar iparkiallítások ezentúl csak
akkor felelnek meg feladatuknak, ha azok az ipar-
fejlesztés egyik fontos kiegészítő tényezőjeként szere-
pelnek, valamint, ha a kiállítások nem csak erkölcsi
jutalmat aratnak, hanem fáradságok, haladási törek-
vésük idő- és pénzfeladataikat egyszerűsödő nagyobb
üzleti előnyök elérése által bő körpótlásra talál. Hiv-
vatva vannak a kiállítások az ipar és gazdaság áll-
apotát híven feltüntetni, de hivatják egyszerűsödő
— és peddig nálunk erre nagyobb szükség van, mint
bárhol széles e világon — a fogyasztó közönséget a
termelőhöz közelebb hozni és fókuszint betölteni
azt a szellemi távolságot, mely még a legver-
senyesebb magyar iparostól is oly gyakran távol
tartja a vért, a ki vele egy utcában, néha egy
házban lakva, meg a kereskedőhöz, a kereskedő pe-
dig — Bécsbe.

A székesfehérvári kiállítás fizető látogatóinak szá-
mát közel százezerre lehet tenni. Emlékeztünk vissza a
látogatókra. Legnagyobb kontingens az környék-
beli és fővárosiak képeztek, de lehet-e akár csak egy
tizede is tenni azok számát, a kik csak 24 órát is
töltöttek Albában, és reggel megérkezve, nem tértek
vona vissza az esti vonatokkal? Mit lehetett azon-
ban a néhány délelőtti és délutáni órákban, a miket
a vendéglő és „kioszk” nem vette igénybe, látni,
összehasonlítani, tanulmányozni, vagy éppen — meg-
rendelni? Egy 23 ezer lakossal bíró város nem is
szálláshatja el az 1500—2000 idegent, ki a ki-
állítás tartama alatt ott átlag naponta megfordult,
valamint e derék magyar vátostul semmi egyéb te-
kintetben méltányosan többet várni nem lehetett,
mint a mit a nemzeti munka ez emlékeztetés önne-
pelye alkalmával az oda zarándokolt hazai közö-
ségnek nyújtott. Nem szabad szem elől tévesztünk
azt, hogy a kiállítások országos jellege nem csak
azt feltételezi, hogy a kiállítás részvétele tekintet-
ben legyen országos jellegű a szervezet, hanem a
látogatóknak is országos mérvet kell ölteni. Ez
pedig csak az ország fővárosában, a társadalmi, ér-
telmi és anyagi tényezők központjában lehetséges.

Több alkalommal fel is merült már a Buda-
pesten rendezendő országos kiállítás terve, de —
nyilván — csak most jutott el a megvalósulás
stadiumáig. Az előtanulmányok ea vannak fejveze-
sőt a jelentékeny garancia-alap nagy része is már
biztosítva van. (Az aldirások megnyitása előtt leg-
székebb körben 25,000 frt jegyzetelt.)

A mi a kiállítás általános keretét illeti, erre
névze ép úgy eltérők a nézetek, mint arra névze,
hogy emeltessek-e ideiglenes vagy állandó épület
s hogy mely évbén rendezesdék a kiállítás? Az 1869-ki
terv szerint a tér 1/10-ed része Ausztriának és a kül-
öldnek lett volna fenntartva, a mi részleges nemze-
tközi tárlat eszméjére vall. Azt hisszük, az interna-
zionális kiállítások gyors egymásutánja és rengeteg
lefizetési után, ma már alig akadhatnak nálunk
shez hasonló projektumnak hívei; de még ha az ál-
talanos időviszonyok és a rendelkezésre álló pénz-
eszközök kedveznek is az efféle tervezeteknek,
azon közzgazdasági és iparfejlesztési érdek, mely a
budapesti kiállítás egyedülálló létező képezi, merőben
sízárja a külföldi iparnak a hazával való versenyre
bocsátást. Mintha bizony detail- és en gros-ár-
kereskedéseink kilencztedik része minden utczában
nem képezné e versenynek kevésbé örvendetes ál-
landó színhelyét!

„Nosce te ipsum!” — csakis ez lehet a mi
kiállításai palotánk homlokzatára felírva. És csak
a magunk közt való versenynek van ma még értelme
és célja. Ha egyes speciális külföldi iparművek
mindamellét kivételesen vendégszeretőleg befoga-
lják, ez nem történhetik az ipari verseny eszéljából
anem kizárólag hasznos technikai újítások és ta-
lalmányok, tökélyesített munkagépek és iparos se-
gédesszűzők, avagy iparművelési specializációk is-
merterése és terjesztése érdekében. Maradjunk te-
át szorosban magyar országos iparkiallítás mel-
lett, és ha annak a gazdaság termékeire való kiter-
esztése kívánatos, fog tekintők ezt bár kapcsolás-
os, de lehetőleg önálló oly osztályoknak, melynek
összes szervezési teendői a közvetlenül érdekelt ille-
kes szaktestületek kezdeményének és intézésének
maradnak fenntartva.

Még az 1879-ki iparos-kongresszus alkalmá-
val javaslata hozottat keleti és délkeleti
11lamok kiállításának egyidejű rendezése. Bar-
nonyire időszertei és fontosnak látszások is az
itt megpendített eszme, mi aztép oly illuzorinusnak
s a gyakorlati kivethetőség feltételeit nélkülözöknek
artjuk, mint a legtöbb „keletere magyar” jelszó
latt eddig napvilágot látott tetszetős programmo-
ok. De hát egészen mellőzve is a közzgazdasági po-
itikai nézponokat, egyszerűen csak két dolga ut-
unk: vajjon Ausztriához való közzjöi közzgazdasági
iszonyunknál fogva, megvolna a politikai lehető-
ség annak, hogy Ausztria kizárásával kiállításunkra
aegyhájk Európa keleti és délkeleti államait? És
ztán tessék visszaemlékezni, hogy 1873-ban Bécs-
en a keleti államok oly hatalmasan voltak képvé-
elve, hogy csupán a különféle állam kollektív kiál-
lításokban részt vevő kiállítások számát tizezerre te-
szik a hivatalos jelentések. És hol volt ez általunk
tizedrésznyi dimenzióban szem ismételtelhető „keleti
kiállítás” közzgazdasági és kereskedelmi haszna akár
Ausztriára, akár Magyarországra — a hol a „keleti
piacok” elfoglalása újabb élet-elixer-ként praes-
cribáltatik, mindazon sok orvos által, a ki nem
akarja, vagy a kinek nem szabad felismerni a gaz-
dasági aszkörtönetek valódi fészkeit.

Az 1878. évi egyesületi közgyűlés utasítása
és 1879-iki országos iparosgyűlés ennuiciációja
alapján az orsz. m. iparügyfelügyelőség igazgatósága új-
ból kezébe vette a budapesti kiállítás ügyét és
azon van, hogy — a többi érdekelt szaktényező be-
vonása mellett — immár az elméleti tervezetek és
a létesítési komoly munkálatoknak engedeknek tért.
Egyelőre az 1883-iki év van ezbebe véve. A kezde-
menyző körök legyeknek magukkal mindenkéltől
tisztában azíránt, hogy a költséges látványosságok-
nak ép úgy, mint a reprezentacionális külsőségek-
nek és személyes versengéseknek egészen háttérbe
kell szorulni; hogy rendszernek kell lenni a
szervezés minden ágazataiban; egyzóval: az ipar-
kiállításoknak ezentúl ezáltalodatosan beilleszve kell
lenniök a nemzeti ipar emelése irányzótt állami
és társadalmi törekvések egységes nagy keretébe.

A koronaherceg fogadatása Bpsten.

Vérifényes idő volt, az ég legsötétebb ar-
zában kékeltek, a váci körüti fák dús zöld lombbal
pompáztak, az ut két szélén az egyletek számos ez-
rekre menő és legtarakébb egyenruhákban díszlő tag-
jai állottak, míg a járdán, erkélyeken és ablakokon,
ezrei Budapest és a vidék szépségeinek. Az egész
záslérdő által beszeve, ez volt azon kép, melyet
Budapest a királyi és felséges neje fogadatása alk-
almával nyújtott. Jellemezni az egyleteket a száze-
zrekre menő közönséget ki tudná? Mindenki mo-
solygott, mindenki örült, néhányan a királyi nej-
nek, a többség pedig a látványosságoknak.

En, ki a fogadatásnál közvetlenül jelen volt-
tam, persze nem írhatok arról, hogy mi történt az
utczán vagy Budán, hanem csak arra szorítkozhatom,
mi a perronon belül történt. A „Fővárosi Lapok”
tudósítójával már 2 órakor érkeztem az indóház ter-
mébe, mely 16 magyar lobogóval és két a kimenő
jobb és bal szélén elterülő exotikus növényekkel fel-
jesen: tuja, párna, narancs és más előttem ismer-
etlen nevű növényekkel állott. Alig vettük ezeket
szemügyre, midőn észrevettük, hogy bennünk már
megelőztek, mert az egyesült 15 nögyelet néhány
képviseleje állt az egyik lugas oldalán.

Uánunk közvetlenül beléptek gr. Károlyi Gy.
és Tibor vörös mentében és ezüst zsinóros nadrág-
ban, azután Zichy Jenő dísan aranyesetűkkel ellá-
tott mentében és vörös kucsában, Andrássy Gyula
tábornoki egyenruhában, mellén számos rendjellel,
azután Andrássy Aladár, két bársonymentében, Andrá-
ssy Manó fekete magyarban, továbbá gróf Szapáry
pénzügyminiszter, gr. Szapáry Géza Fiume kormány-
zója, gr. Karácsonyi Guidó stb. stb. úgy Ráth fő-
pölgármester vezetése alatt a városi képviselő tes-
tület küldöttsége, mind szebbnél szebb díszmagyar-
ban. Egyáltalán a hírlapírókon kívül, kik Frackban
fehér nyakkendővel jeleltek meg, mind díszmagyar-
ban volt öltözve, köztük a „Pápai Lapok” esínos
szerkesztője, ki ez alkalommal nem tudta, mágnás-e
már, vagy csak hírlapíró.

József főherceg megjelenése alkalmával, kit
B. Nyáry kísért, ráhúta a Károlyi Román király ne-
vét viselő gyalogvezető zenekara a „Gott erhalte”-t,
mire Kus tábornagy és Sametz tábornok tiszte-
letük nála. Tiszta Kálmán, ki rendkívül fényes dísz-
ruhában jelent meg, több ízben szólítá meg József
főherceget, ki azonban csak k e l l e t t e n n ü l
és r ö v i d e n felelt neki, mire a társalgásnak
vége szakadt. Andrássy Gyula gróf Karácsonyival
beszél, előbbi nagyon megtörtén néz ki, hiába,
öregedik már, vége a fesszégének. Különben József
főherceg után Andrássy és Zichy Jenő örvendnek
legnagyobb népszerűségnek, de keresik is mindket-
ten. Ezek után megjelent a belga konszult Stein de
Altenstein konszultási öltönyében vagy 14 órdóval
mellén, úgy nézett ki az öreg, mint ha Cottillion
tánczolta volna végig előbb.

Midőn a 35 személyből álló banderium jelent
meg, az összes jelenlévők siettek kifelé azt megba-
mulni. Vezénylőjük volt gr. Károlyi Pista világos
piros aranyesetűjű mentében és sötétvörös arany-
zsinóros nadrágban. Jobbról és balról tőle egy-egy
apród ment, utána következett Kegyelvis István gróf
és Eszterházy Béla gróf; ezek után Rhod és Bánfi
bárók, Jankovich Elemér és Aladár, a két Karácso-
nyai testvér, Párkányi József, és Andrássy Sándor,
Teleky, Kinszky, Rohonczy, Eöry, Beiczky stb. stb.
Soha fényesebb banderiumot nem látott senki. Ki-
tettek a magyar mágnások úgy magukért, hogy még
egy meseköltő sem tud különben szóval festeni, csak
egy volt kár, hogy a személyiségek néhányának kivé-
telével sem fessék, sem termeszetek, sem szépek nem
voltak. Tisztelet becsület az ő jellemük és család-
juk régisége iránt, de a legtöbb apró bajszú, sőt
rika szakálú, széles képi, alacsony termetű volt.
Fizikai személyiségük nem emlékeztetett semmi aris-
tokrátiára, sem magyarra. Alig volt köztük, ki még
csak félig úgy festett volna, — mint Dr. Fenyvesy.

Persze ruha és felszerelés dolgában párjuk nem akad
e keres földön.

4 óra tíz perczkor érkezett meg a vonat gróf
Zichy vezetés alatt. A királyi kiszállván, legelőször
is feleségét segítette ki a kocsiból, azután a kimenő
elő állván növevel végig halgatta a főpölgármester
beszédét, azután a királyfi hallgalt röviden, mely-
ben kiemelte a magyar vendégszeretetet és hogy fe-
lesége unokája azon férfúnak, ki egész életét töl-
tötte a magyarok körében.

Megjegyezhetjük még, hogy a főpölgármester
beszédét kevés pathosszal, de annál nagyobb benső-
séggel mondotta; vége felé kissé dadogott, de kisé-
gítette önmagát. Ezek után átadott a fővárosi csok-
ra Kammermayer pölgármester által, mint Stefánia fő-
hercegné főbáltáncsall fogadott. A főpölgármester
beszede nem igen érdekeltette, mert széttekintett az
aranzsúra. Azután néhány szót váltott Tiszavál a
főpölgármesterrel. Kiket már Bécsből ismer. Ere
következett Bohus-Szögyényiné által az összes bpesti
nögyeletet részéről egy csokor átnyújtása. Az öreg,
ki alig volt nagyobb, mint a csokor, ezt minden
dició nélkül tette. A főhercegné kezét nyujtott
néki köszönetül. Mintán az öreg visszafordult, úgy
tűnt fel nekem, mintha örömkönné csillogott volna
szembém. Ennek is vége lévén, elhajított a fő-
pölgármester, azután a királyfi, József főherceg Andrá-
ssy stb. legelőtt pedig a mágnás banderium lova-
gók a bajos olvasók bizonyára érdeklődni fognak
úgy a királyfi, mint különösen Stefánia főhercegné
iránt, no elmondom: Stefánia nyúlank alak, nagy-
ságra névze a koronaherceghez hozzáillik, szem-
kékek s kissé mélyen fekvők, máltal kisebbeknek tű-
nek fel, haja elől fehéreszőke, feljebb sötétebb, mi-
kor nem beszél is, örökös mosoly ül az arcán, szá-
kának ajkai klaris pirosok, orra valamivel hegyesebb,
mint a képeken látszik. A benyomás, melyet az em-
berre tesz, a fiatalág és szí élyesség azonnal megfo-
dította magának az összes jelenlévők rokonszenvét.
Ki is tudna oly szívet megnyerőleg mosolyogni, mint
ő. Persze azon hölgyek és számosan vannak olyan-
ok, kik a szöket ki nem állhatják sem férfúnál
sem nőnél, azok elítélik, de mit nekünk ezek itélete,
csak a haza nyerjen benne véndágnalt, ki a magyar-
ságra neve lie fejét, — mit ez nagyon látni.

Este végeze kiváltságos volt, Budapest fény-
tengerben uszott, a lánczhíd, a borseépfűtet, az első
házi takarékpótlár, nemzeti színház lángtengerben
uszott, volt pengalikus lámpa, gyertya, villany vilá-
gítás. A régi városházán az ifjú pár arceppe győ-
nyörű fényköszoruban egy a Lloyd épületben és több
ól hosszú R. és S. betűk, én azonban, ki ilyen dol-
got eleget láttam, utolsó pillanattal vetve! a Dunára,
mely elég setéten hópölygötte hullámaint lefelé, e-
mentem haza és hagytam Stuvart rakatáznia, a meny-
nyire neki tetszett.

Dr. Leszlényi Imre.

T a n ü g y.

Pápa és vidéke ev. népiskolái állapotának ismertetése.

Néhány évvel ezelőt a „Győri Közlöny” has-
sáljain Vargyas Endre győrmegyei tanfelügyelő ur
ismertette Győrvideke népiskoláinak állapotát. E kör-
lmeny tudata felbátorított engemet, hogy Pápa és
vidéke ev. népiskoláinak állapotát ismeressem. E
szándékomat pedig annyival könnyebben megvaló-
síthatom, a menyiben a nagytiszteletű veszprémi
ev. egyház megye a Pápa vidéki iskolák látogató-
sával, megvizsgálásával megbízott. Látogatásom al-
kalmával tett észleleteimet, tapasztalataimat Tekin-
tetes Szerkesztő ur kegyes engedelmével legyen szá-
bad becses lapjában közléteimem.* Egy vidék ne-
velési állapotát ismerni — szemügygyel kísérni
velés a kötelezettségünk. A vidék jó vagy rossz erköl-
csi állapota a nevelés jó vagy rossz karban állásá-
tól tétetik függővé. Hol jó a nevelés, ott az embe-
rek egymás iránt, valamint a társadalom iránt is
minden kötelezettségnek jobban megfelelnek, s em-
ber rendeltetését felől magasztosabban érzékek. A
nevelés teszi az embert igazán emberre s ez által
segítetik mindenki Isten érzéjének megvalósítására
— akaratainak eszközölhetésére.

E rövid bevezető megjegyzéseim után lássuk
tehát az iskolákat egyenkint.

Pápa május 3-dikán vizsgát tartott. Jelen volt-
tak: Lazányi Béla ügyvéd és a pápai gyüleke-
zet érdemud felügyelője, valamint Matus György
gyülekezetí pöztárnok ur. Előbb a kisebbek, utóbb
a nagyobbak osztályát látogattunk meg.

Es először 87 tanulóval 44 fűt 43 leány gyer-
meket találunk. Ezek közül 17 más vallású gyer-
mezt katolikus volt. A nagyobbak osztályában pe-
dig 20 fi 20 leány gyermek járt a lefolyt iskolai
évben. Kovácsics Gyula pápai tanító ur, habár csak
mártus 6-dikán foglalta el szeretett ipának boldog-
os Tompa Zsigmond ur tanszékét, mégis e rövid
idő alatt is tanítási képességének szép jeleit tü-
ntette ki. A tantárgyak, melyek a kisebbek osztályá-
ról követelhetők, mind képviselve voltak. Különben
kiemelendő tantárgyai közül a számtan és a beszéd
s értelem gyakorlatok. Az előbbinél az egységök
elemzése, az utóbbinál a gyermekek fölfogáshoz
mért beszélgetések megkapak, megragadák figyel-
münket. Általában Kovácsics urban ügyes tanító

* Stives kézzelgyel

növözölhetünk, s a pápai gyülekezetnek csak gratulálhatunk szerencsés választása felett.

A nagyok osztálya az egri nevet mint más-
kor ugy az idén is kiérdemelte. Egész kis gymna-
sium! Nagyszívesül Gyűrűz Ferenc nem csak a
gyülekezt, hanem a nagyszívesül veszméri egy-
ház megye hállás elismerésére méltóan mutatta be
magát. Vallás és real tantárgyak mind alaposan
tartva lőnek, hogy a legutolsó is jól felélt
vala. Nagyszerűen szavallanak. Leveleket feladott
temékra azonnal mondanak. A periódusok minden
nemre azonnal készen vannak előadást mondani.
Iskolai könyvtár rövid néhány év alatt már 610 da-
rabra szaporodott, mely könyvtár nem csak a gyer-
ceknek hanem a szülőknek és egyebeknek is cse-
kely díjért, szemleli táplálékot, nemcsak szórakozást
nyújt. A leány tanoncok a kézi munkáknak is ki-
tűnően vezettek, hímzés, varrás gyönyörű példá-
nyai állottak előttük. Adjon Isten sok ily iskolát
mint a pápai egyházunknak és édes magyar ha-
zának!

Kiss Lajos,

nagy- alásnyai lelkes és somlyó felső vidéki körlelkész.

Vidéki és helyi hírek.

A városi rajziskolában f. hó 15-én tartott
meg az iparos tanoncok rajzai fölött a bírálat. Volt
alkalmunk nekünk is megismerkedni a szebbnél szebb
munkákkal, melyek valóban méltók az elismerésre.
A rajzunkak száma meghaladja a múlt évt. A ki-
küldött bírálat bizottság a jutalmak kijelölése után
ezeknek kiosztását valamint az évenként szokásba
volt kiállítását, áldozó esztendőnkön határozta el meg-
tartani.

Mint már lapunkban jelezte az országos
dunántúli főtisztviselői szövetség országgyűlése ez idén
városunkban foglalta meg a tárgyat, és ezen gyűlés
szűnőleg el a követelési mozgalmak idejére fog
esni. Nem volna e tehát ezerszerűbb tűzőlt egy-
tűnk ezekre előzőknek e gyűlés akkor megtartani,
— habár későre esne is — midőn már kissé a ke-
dekek csillapulni kezdenek.

A helybeli 48-as párt f. hó 15-én d. u. 4
órák körül érkeztetett tartott a városi ovoda ud-
varán. A választó polgárok nagy számmal jelen-
tek meg, kiknek arczáról leolvasható volt, hogy a va-
lódi 48-as elveikért élni — halni tudnának. —
Ezen értekezleten Lazányi Béla úr derék párt elnök
elnökölt, ki is azon jelentést tevő, hogy a központi-
ból érkezett táviratok szerint Timósváry László je-
löltnak nem ajánlatik, mint azt lapunk múlt szá-
mában említettük, hanem Br. Mednyánszky Árpád
urat hajtanák felletténi. Minthogy azonban párt-
junkt egyik rendiethetlen tagja Baranyai István helybeli
gyógyász úr jelenleg Budapesten időzik s ma-
gát a központiál összeköttetésbe telte, onnan távira-
tozott, hogy a jelöltséget a pártértekezlet egy hét-
tel odázza el, míg ő az ott végzendők felől biztos
értesítést nem adhat. A párt az elnök ezen előter-
jesztését elfogadván, a gyűlést holnap — Vasárnap
d. u. 4 órára az ovoda helyiségébe tűzte ki. Ez al-
kalommal a párt tagjai közül többen felszólaltak az
írnt, hogy nem volna-e jobb ha helybeli jelöltet
léptetnének fel. Ezen vélemény azonban a pártelnök
úr által azzal indokoltatott, hogy egyrészt jelen
helyzetünkben nem annyira maga a város mint in-
kább az ország jólétéért kell küzdenünk, másrészt
pedig városunkban nehezen találhatni oly férut ki
a jelöltséget egyébb teendői miatt képes volna el-
vállalni.

Nyilvános köszönet. Tisztelettel alulírott a
pápai önkényes tüzoltőegylet tek. Főparancsnoká-
nak, Kovács István urnak azon sziveségéért, mely
szerint nekem tek. Bánfi Janos igazgató ur köz-
benjárása folytán a tüzoltőegyleti lobogókat a polg.

leányiskola majáljárda kölcsönözni szives volt, —
nyilvános köszönetemet kifejezem. Pápai 1881. má-
jus hó 20. Spielmann Ferenc vendéglős.

A pápai polgár leányiskola növendékeinek ta-
vaszi mulatsága. A polgári leányiskola kedves nö-
vendékei tavaszi mulatságukat a vasut melletti mu-
latóhelyen, hova a várkertben keresztül vídám ének
és zene kíséretében ünnepélyesen vonultak ki f. hó
18-án tartották meg. Óda érve csakhamar tánczra
kerelkedtek és tánczoltak esti 8 óráig, szűnődtek csak
akkor tartván, ha az intézet derék és buzgó igaz-
gatója őket vagy éneklése vagy pedig özsonna —
és többször ismételt czukor- és sütemény evésre
hívtá fel. Nyolcz órák a füvöl hangja őket so-
rakozásra intette, mi megtörténvén zene kíséret mel-
lett hazafelé indultak, kedves és felejthetlen emléket
vivén haza a mulatságról, melyet leginkább szeret-
tünk igazgatójuk és tanárúik fáradozásainak köszön-
hetének. Elismerésül kell megemlékeznünk még a
derék vendéglős Spielmann úrról is, ki a terem fel-
disztisében és diadalnapu felállításában nagy tevő-
kenységet fejtett ki és izletes ételei kiszolgáltatása
által a kedves szülőknek és vendégeknek is kellemes
napot szerzett. A növendékek haza térte után a ser-
dültebb ifjúság kapott kedvet a tánczra, és az álta-
lak rögtönzöven rendezett tánczvizgalmot minden te-
ketibenben sikeriltnek mondható. A jelen volt szebb-
nél szebb kisasszonyok közül megemlítjük Salczter
Gizella, Kőnezől Ida, Liehtschein Juliska, Fűrds
nővérek, Freund Flóra, Schvarecz Matild, Krausz Sa-
rolta, Krausz Helen, Pollák Nina, Szűsz Szóli
Goldschmiedt Berta, Grotta Teréz, Krausz Jozepha
Fleischer Jozepha kisasszonyokat. A franciaia né-
gyest 30 pár lejtette. A tánczvizgalmot mintegy 12
óra körül ért véget, mikor is a jelenvöltek a hu-
zamosb ideg tartó eszardástól elfáradtan ugyán, de
teljes melegezdeléssel és örömetlen hagyták el a
táncz helyiséget.

Egy pápai gyáros az 1842-ki magyar iparkil-
állítás. R. áth Károly orsz. képvis. urnak fenti cik-
künkben említett kiállításai tanulmányában Kossuth
Lajos négy évized előtti jelentéséből a következő
idézetet olvassuk: Mayer J. G. pápai gyárból is
valának úgy porcellán-, mint kőedény-példányok
kiállítva; és ámbár a kőedény a kőművészhöz avagy
iglóhoz minőségben nem hasonlít, porcellán-
gyártása pedig még gyermekibb korban van, mint-
sem hogy becséről alaposan itélni lehetett volna,
mindazáltal nagy valószínűséggel reményelhetni, hogy
a gyár, új birtokosának Mayer urnak buzgósága
által mindinkább tökéletesedni fog. Mert Mayer ur
vállalkozó szellemét nem lehet nem méltányolni.
Ha jól vagyunk értesítve, ugyancsak ő az, ki Pá-
pán mintegy hét év óta posztógyártást is állított, mely-
ről a posztó-rovat alatt tettünk említést; továbbá
a mészgyártást saját tulajdányával igen nevezetesen
tökélyesítette, mert az égető kemencéjét egészen
mékülözi, s mégis egy fűtessel mázat és igen jó
meszet éget. — Az pedig közmásu dolog, hogy a
pápai kőedény-gyár több helyütt, névszerint Pestis,
rakattartartván, az országban terjedt kelettel
bir.*

Verekedés. F. Zs. nevű fiatalember hecsmér-
lőleg beszelt barátjának P. S.-nek egy nőről, kit
mindketten ismerének. P. S. egy kissé boszus lőn
s ezt visszamondá, miért is a nő által F. Zsiga
kérdőre vonatott, de ő mindezt hazugságnak nyilvá-
nította. Az esetleg arra menő P. S. behivatott, s
midőn állítását F. Zs. szemébe mondá, és egy bot-
tal ment neki, de csakis saját vesztőre, mert P. S.
által ugy elpöhlötött, hogy nem egyhamar lesz
kedve a verekedésre.

* A Mayer családnak egy tagja ma is bír versenyké-
pes kőedény-gyárral Városlődön. Veszprém megyében ellenben
Pápán nyoma sincs többé a posztógyárrapnak.

Öngyilkosság. Heimler N. vanyolai lakosnak
Gyula nevű fia, mintegy 20 éves fiatal ember f. hó
15-én ismeretlen okból magát agyonlőtte.

A nagy- alásnyai ev. gyülekezeti iskola záró-
vizsgája jövő vasárnap vagyis május 22-dikén lesz,
melyre Páparól is többeket, kik a nevelés ügye
iránt érdeklődnek, várunk körünkbe.

Hymen. Hidy József nagy-szöllősi körjegyző
úr május 11-dikén lépett a házassági szent frigyre
Potyondi Amália úrnóvel Veszprém városában. —
Pia a homokbözögei körjegyző ur a somlyó-vásárhelyi
Kolb vendéglős ur leányát jegyezte el házastársul
— esküvőjük jövő hónap közepén Vásárhelyen fog
megtartatni. — Mindkét frigyre Isten áldását kér-
jük.

Szerkesztői üzenetek.

V. S. N-S-ó. Vettük és besoroltuk.
Dr. L. I. Bagst. Köszönettel vettük.
Z. Gy. S-a. Az a bizonyos könyv nem lesz kiadva.
többire nézve nemlél terjedelmesebb tudósítást. Pünkösdko-
talan ismetelni lehetne a tavalyi indítványt?
Az örült. Nem tit meg a mértékét. Prozárt szivesebben
fogadunk el.
K. L. N-A-ny. Fogadja köszönetünket. Folytatását
kérjük.

Nyilttér[†])

Azoknak, a kiket illet.

A Pápai Lapok* 21. számában azon hir való
olvasható, miszerint a helybeli színház — társulat
t. igazgatósága köteleységét teljesítve, múlt héten a
állalkozókkal a szerződéseket megkötötte. A hir
valóban öröndetes és tagadhatatlan arról tesz bi-
zonyosságot, hogy a t. igazgatóság a közmivelődés
szent ügyét komolyan szíven hordozza, s így re-
ményelhető, hogy a közérdekek való lelkesült ra-
gaszkodással, a részvényesek és az érdeket közön-
ség közmegelégedettségre a többi teendőket is fo-
ganasztandja. Annál előtőbb azon eljárás, melyet
a t. igazgatóság a színház tetőzetét illetőleg elkö-
vetett, a menyüiben két benyujtott ajánlat közül a
drágábbak s minden tekintetben kedvezőlenebbet ho-
zadta el. A közönség tájékozásul és ítélet hozása
végett álljon itt a két ajánlat érdekes története:

A múlt napokban az érdekes igazgatóság t.
elnöke egy helybeli bádogost magához hivatott, és
nála a tetőzet áráról tudakozódott. Az illető
öltet nemcsak, hogy elfogadhatlan árt állapotit
meg, hanem egyszerűs mind ki is jelentette, miszerint
a kiszabott áron alul a munkát nem vállalhatja el.
Ennek kijelentésére másik bádogos lett meghíva, ki
a közérdeket szem előtt tartván, azon ajánlatot
tette, hogy a tetőzet öltet a leginomabb minő-
ségű pléből (stajer 18 fedélbádog) kétszer festve
(a háromszori festés szolid munkánál szükségtelen
négy évi garancia mellett 7 ft 45 krért elvállalja,
hogy kötelezettségének kifogástalan teljesítésének
biztosításul övadékok teteményez le, az elvállalt
munka kifizetését egy kiküldendő szakértő bizott-
mány véleményadásától függővé teszi, a t. igazga-
tóság bármennyű utasításait a munka diszes és
tartós kivételére nézve feltétlenül elfogadni és kö-
vetni kötelezi magát. — (Az ajánlattevőnek termé-
setesen a bádogot ezen ár mellett csak az első
kézből, az az a gyárból kellett volna vennie!!)

Azonban az ember tervez és — a protectió
rendez — A t. igazgatóság jónak találta (azt mon-
dák, hogy szavazattöbbséggel) a drágább és kedve-
zőlenebb ajánlatot (8 ft a ölt) elfogadni. —
Hogy a t. igazgatóságot ezen eljárásnál mily szán-
dék vezérelte, azt egyelőre csak gondolni, de ki-
mondani még nem szabad.

M. S.

* E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk. -

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség tuda-
mására hozni, hogy

lisztkereskedésem

és lakásom

f. é. sz-György naptól fogva Corvin-utca.
275. szám alatt, a Rechnitzer testvérek
tulajdonát képező

Bischitzky-féle

háznak, Steiner Manó gabnakereskedő ur
háza felőli részén van.

Kaphatni nálam mindenféle helybeni
műalmi lisztken kívül a leginomabb bpesti

gőzlisztet és gőzdarát.

Szives bizalmát továbbra is kérve, kiváló
tisztellel

Löwenstein Adolf

lisztkereskedő Pápán.

Háziasszonyoknak fontos!

Üveg-máz (Wasserglas Composition)

legjobb minőségű mosószer, kenőcs alakú fehér szappan. — Alulírottak ajánlják a t. ez.
háziasszonyoknak, mosónőknek sat. mint a legjobb és legolcsóbb mosószer, jótállás mellett,
hogy a fehérreha ezen szer használata által soha kárt nem szenved, sőt nagyon előnyös, mert
idő és sok szappany megtakaríttatik használása által, azonkívül a ruha hófehér színt kap tőle
és nem hagy szappanyzagot hátra

Van Baerle és társától Bécsben.

Ezen mosószer kapható Pápán

Bermüller Alajos, Kohn Mór, Szalczter Jakab özvegyénél és Toch József urnaknál,

